

Обществото на знанието и хуманизмът на ХХІ век

**СБОРНИК С НАУЧНИ ДОКЛАДИ
ОТ ХХІІ НАЦИОНАЛНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ
С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ
1 НОЕМВРИ 2025 Г.**



**ЗА БУКВИТЕ
ОПИСМЕНЕХЪ**

ОБЩЕСТВОТО НА ЗНАНИЕТО И ХУМАНИЗМЪТ НА ХХІ ВЕК
XXIII национална научна конференция с международно участие
София, 1 ноември 2025 г.

KNOWLEDGE SOCIETY AND 21st CENTURY HUMANISM
The 23rd International Scientific Conference
Sofia, 1st November 2025

ЗА БУКВИТЕ
О ПИСМЕНОХЪ

Сборникът „Обществото на знанието и хуманизмът на XXI век“ е реализиран в рамките на проект „Организиране и провеждане на научна конференция с международно участие „Обществото на знанието и хуманизмът на XXI век“ (ПЧФНП 2025-13/21.03.2025 г.) по Наредбата на Министерството на образованието и науката, с ръководител доц. д-р Нина Дебрюне.

The Proceedings “Knowledge Society and 21st Century Humanism” has been realized within the project “Organizing and conducting a Scientific Conference with International Participation “Knowledge Society and 21st Century Humanism” (PCHFNP 2025-13/21.03.2025) under the Regulation of the Ministry of Education and Science, coordinated by Assoc. Prof. Nina Debruyne, PhD.

Университет по библиотекознание и информационни технологии
© Академично издателство „За буквите – О писменех“, 2025
ISSN 3033-2621
© Доц. д-р Нина Дебрюне – съставител

University of Library Studies and Information Technologies
© Academic Publisher “Za Bukvite – O Pismeneh”, 2025
ISSN 3033-2621
© Assoc. Prof. Nina Debruyne, PhD – compiler

Академичното издателство „За буквите – О писменех“ и съставителят не носят отговорност за изказаните мнения, идеи и хипотези на авторите в техните доклади, включени в настоящия сборник.

The Academic Publisher “Za Bukvite – O Pismeneh” and the compiler do not take responsibility for the expressed opinions, ideas and hypotheses of the authors and their articles included in the current proceedings.

СЪСТАВИТЕЛ

доц. д-р Нина Дебрюне

МЕЖДУНАРОДЕН НАУЧЕН КОМИТЕТ

проф. д.н. Ирена Петева – Председател,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

проф. д.ик.н. Стоян Денчев,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

проф. к.т.н. Александър Циганенко,
Академия по медийна индустрия, Русия

проф. дпн Андрей Манойло,
Московски държавен университет, Русия

проф. д-р Ванче Бойков,
Нишки университет, Сърбия

проф. д-р Владо Бучковски,
Скопски университет, Македония

проф. д-р Генадий Матриухин,
Московски държавен университет по
печата, Русия

проф. д.т.н. Елена Шойкова-Стоянова,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

проф. д-р Енгин Бексаç,
Тракийски университет, Турция

проф. д.н. Иван Гарванов,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

проф. д-р Иванка Павлова,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

проф. д.ик.н. Ирина Новикова,
Беларуски държавен технологичен
университет, Беларус

проф. д-р Йосип Бурушич,
Институт по социални науки
„Иво Пилар“, Хърватска

проф. д-р Карла Базили,
Университет „Гилермо Маркони“, Италия

COMPILER

Assoc. Prof. Nina Debruyne, PhD

INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. D.Sc. Irena Peteva – Chair,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Prof. D.Sc. Stoyan Denchev,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Prof. D.Sc. Aleksander Tsiganenko,
Moscow State Press University, Russia

Prof. D.Sc. Andrey Manoylo,
Moscow State University, Russia

Prof. Vanche Boykov, PhD,
University of Niš, Serbia

Prof. Vlado Bučkovski, PhD,
Skopje University, North Macedonia

Prof. Gennady Matriuhin, PhD,
Moscow State Press University,
Russia

Prof. D.Sc. Elena Stoyanova, PhD,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Prof. Engin Beksaç, PhD,
Trakya Üniversitesi in Edirne, Türkiye

Prof. D.Sc. Ivan Garvanov,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Prof. Ivanka Pavlova, PhD,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Prof. D.Sc. Irina Novikova,
Belarus State Technical University,
Belarus

Prof. Josip Burusic, PhD,
Institute of Social Sciences
Ivo Pilar, Croatia

Prof. Carla Basili, PhD,
Guglielmo Marconi University, Italy

проф. д-р Кристина Денчева,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

проф. д-р Маргарита Терзиева,
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“,
Бургас, България

проф. д-р Мустафа Хатиплер,
Тракийски университет, Турция

проф. д-р Натали Стоянофф,
Технически университет,
Сидни, Австралия

проф. д-р Невила Рама,
Средиземноморски университет,
Албания

проф. д-р Пламен Богданов,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

проф. д-р Румяна Папанчева,
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“,
Бургас, България

проф. д-р Тереза Тренчева,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

проф. д-р Христина Христова,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

доц. д-р Антоанета Тотоманова,
Националната библиотека „Св. св. Кирил
и Методий“, България

доц. д-р Веселин Чантов,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

доц. д-р Йордан Деливерски,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

доц. д-р Калин Стоев,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

доц. д-р Красимира Александрова,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

Prof. Kristina Dencheva, PhD,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Prof. D.Sc. Margarita Terzieva,
University Prof. Dr. Asen Zlatarov,
Burgas, Bulgaria

Prof. Mustafa Hatipler, PhD,
Trakya Üniversitesi in Edirne, Türkiye

Prof. Natali Stoyanoff, PhD,
Technical University,
Sydney, Australia

Prof. Nevila Rama, PhD,
Mediterranean University,
Albania

Prof. Plamen Bogdanov, PhD,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Prof. Rumiana Papancheva, PhD,
University Prof. Dr. Asen Zlatarov,
Burgas, Bulgaria

Prof. Tereza Trencheva, PhD,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Prof. Hristina Hristova, PhD,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Assoc. Prof. Antoaneta Totomanova, PhD,
National Library St. St. Cyril
and Methodius, Bulgaria

Assoc. Prof. Veselin Chantov, PhD,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Assoc. Prof. Jordan Deliversky, PhD,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Assoc. Prof. Kalin Stoev, PhD,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

Assoc. Prof. Krasimira Aleksandrova, PhD,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

доц. д-р Николай Митев,
Университет по библиотекознание
и информационни технологии, България

**НАУЧЕН И ОРГАНИЗАЦИОНЕН
КОМИТЕТ**

доц. д-р Нина Дебрюне

гл. ас. д-р Боян Аспарухов

доц. д-р Веселин Чантов

гл. ас. д-р Деница Димитрова

гл. ас. д-р Деница Младенова

доц. д-р Диана Стоянова

гл. ас. д-р Елисавета Цветкова

доц. д-р Ива Костадинова

доц. д-р Калин Стоев

гл. ас. д-р Калина Минчева

доц. д-р Катя Рашева

гл. ас. д-р Надежда Томова

гл. ас. д-р Поли Муканова

гл. ас. д-р Светлана Сярова

гл. ас. д-р Соня Спасова

доц. д-р Стелиана Йорданова

доц. д-р Стефка Толева-Стоименова

доц. д-р Ралица Йотова

д-р Руска Манолова

гл. ас. д-р Христо Христов

гл. ас. д-р Ясена Чантова

ас. Стоян Боянов

Assoc. Prof. Nikolay Mitev, PhD,
University of Library Studies
and Information Technologies, Bulgaria

**SCIENTIFIC AND ORGANIZING
COMMITTEE**

Assoc. Prof. Nina Debruyne, PhD

Chief Asst. Boyan Asparuhov, PhD

Assoc. Prof. Veselin Chantov, PhD

Chief Asst. Prof. Denitsa Dimitrova, PhD

Chief Asst. Prof. Denitsa Mladenova, PhD

Assoc. Prof. Diana Stoyanova, PhD

Chief Asst. Prof. Elisaveta Tsvetkova, PhD

Assoc. Prof. Iva Kostadinova, PhD

Assoc. Prof. Kalin Stoev, PhD

Chief Asst. Prof. Kalina Mincheva, PhD

Assoc. Prof. Katya Rasheva, PhD

Chief Asst. Prof. Nadezhda Tomova, PhD

Chief Asst. Prof. Poli Mukanova, PhD

Chief Asst. Prof. Svetlana Syarova, PhD

Chief Asst. Prof. Sonya Spasova, PhD

Assoc. Prof. Steliana Yordanova, PhD

Assoc. Prof. Stefka Toleva-Stoimenova, PhD

Assoc. Prof. Ralitsa Yotova, PhD

Ruska Manolova, PhD

Chief Asst. Prof. Hristo Hristov, PhD

Chief Asst. Prof. Yasena Chantova, PhD

Asst. Prof. Stoyan Boyanov

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	20
-----------------	----

ПЪРВА СЕКЦИЯ КНИЖОВНОСТ И ХУМАНИЗЪМ

ХИПЕРТЕКСТОВАТА АРХИТЕКТУРА НА УНИВЕРСИТЕТА ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ (БИБЛИОГРАФСКИ – ИСТОРИОГРАФСКИ – ЕНЦИКЛОПЕДИЧЕН МЕГАРЕСУРС ЗА 95 ГОДИНИ) <i>Александра Куманова</i>	23
THE COLLECTION OF RARE SERIAL PUBLICATIONS AT THE NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY “ST. CLEMENT OF OHRID” IN SKOPJE <i>Marina Mijakovska</i>	32
АКТУАЛИЗИРАНЕ НА АВТОРСКОПРАВНАТА ПОЛИТИКА НА БИБЛИОТЕЧНИТЕ И ДРУГИ КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ С ОГЛЕД ИЗМЕНЕНИЯТА И ДОПЪЛНЕНИЯТА В ЗАПСИ <i>Таня Тодорова</i>	39
ЯНИ МИЛЧАКОВ ЗА СОЦИОЛОГИЯТА НА ЛИТЕРАТУРАТА – УНИВЕРСИТЕТСКА ДИСЦИПЛИНА И АКТУАЛНА НАУЧНА ПАРАДИГМА <i>Мая Горчева</i>	48
КОМУНИКАТИВНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИ РАКУРСИ НА СРЕЩАТА С ДРУГИЯ В ТВОРЧЕСТВОТО НА ОЛГА ТОКАРЧУК <i>Димитрина Хамзе</i>	54
ПОЛИТИЧЕСКАТА ФИЛОСОФИЯ НА НИКОЛО МАКИАВЕЛИ И ДАЛИ ЦЕЛТА ОПРАВДАВА СРЕДСТВАТА? <i>Мюмюн Тахиров</i>	63
ТРАНСФОРМАЦИЯ НА НАУЧНИТЕ ПАРАДИГМИ ПРИ ИЗСЛЕДВАНЕ НА КОНЦЕПЦИЯТА ЗА КОМУНИКАЦИЯТА <i>Мариана Атанасова</i>	74
СЪВРЕМЕННИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПУБЛИЧНИТЕ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТТА НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ <i>Сергей Модев</i>	81
МОТИВАЦИЯ ЗА ТРУД И ПРОФЕСИОНАЛНА УДОВЛЕТВОРЕНOST НА УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ ПРЕПОДАВАТЕЛИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ: МЕТОДОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ НА ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ <i>Росица Кръстева, Поли Муканова, Анета Райкова, Ваня Вергова</i>	89
INTENSIVE METHODS FOR BUILDING CONFIDENCE AND LANGUAGE DEVELOPMENT IN ENGLISH LANGUAGE EDUCATION <i>Maria Mladenova</i>	97

ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО: МЕЖДУ НОРМАТИВНОТО И ФАКТИЧЕСКОТО <i>Даниела Симеонова-Коруджиева</i>	107
КНИЖОВНОСТ И ИНОВАЦИИ В ЕПОХАТА НА ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ <i>Леона Асланова</i>	114

ВТОРА СЕКЦИЯ

КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО – ИСТОРИЯ, СЪВРЕМИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

ГЕБЕКИЛИСЕ – ХЕРООН ИЛИ „ДРАКОНОВА КЪЩА“? <i>Александър Порталски</i>	123
КЪМ ВЪПРОСА ЗА ИСТОРИЧЕСКАТА ДОСТОВЕРНОСТ НА „СОЛУНСКА ЛЕГЕНДА“ <i>Инна Димитрова</i>	134
„СТАРИ“ И „НОВИ“ БУДИТЕЛИ: ПОКОЛЕНЧЕСКИ ВИЗИИ НА РОДА ПАВЛОВИ-ГОЧЕВИ (XIX – XX ВЕК) <i>Жоржета Назърска</i>	141
ТЕХНИЧЕСКО РАЗВИТИЕ В ПРОИЗВОДСТВОТО НА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА XX ВЕК <i>Боян Аспарухов</i>	150
УниБИТ В АРХИВИТЕ НА БЪЛГАРСКАТА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ <i>Тина Петрова</i>	157
СВРЪХЕСТЕСТВЕННОТО И МИТИЧНОТО В КУЛТУРНАТА ПАМЕТ НА СЕВЕРОЗАПАДНА БЪЛГАРИЯ <i>Венцислав Велев</i>	168
ХУДОЖЕСТВЕНАТА ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА КОНСКИ ОБРАЗИ В БЪЛГАРСКОТО РЕЛИГИОЗНО ИЗКУСТВО, КАТО ЕЛЕМЕНТ ОТ КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО <i>Христо Христов</i>	177
ДУХОВНАТА ЦЕННОСТ ЗА ИСТИНАТА В НОВОЗАВЕТНОТО НАСЛЕДСТВО <i>Светла Шапкалова</i>	188
МИТОПОЕТИКА И ДУХОВНО ВЪЗРАЖДАНЕ. ЗНАЧЕНИЕТО НА ДУХОВНОТО НАСЛЕДСТВО НА РУСКИТЕ И БЪЛГАРСКИТЕ ПРАВОСЛАВНИ И НАРОДНИ БУДИТЕЛИ <i>Стилианос Капатос</i>	197
ХРИСТИЯНСКИТЕ ДОБРОДЕТЕЛИ И ОБУЧЕНИЕТО ПО РЕЛИГИЯ В БЪЛГАРСКОТО УЧИЛИЩЕ: ДУХОВНИ ЦЕННОСТИ И ХУМАНИЗЪМ В НАЧАЛОТО НА XXI ВЕК <i>Костадин Нушев</i>	204
ОБЩНОСТИТЕ С НАСЛЕДСТВО И ДИГИТАЛНИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОЦЕСИТЕ НА ОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО <i>Пламена Заячка</i>	212

LIGHTHOUSES ON BULGARIAN POSTAGE STAMPS – CELEBRATING MARITIME HISTORY AND HERITAGE THROUGH PHAROLOGY’S INTERDISCIPLINARITY	
<i>Bela Benova</i>	219

КОГНИТИВЕН АНАЛИЗ НА ПОСЕЩЕНИЯТА НА ЧУЖДЕСТРАННИ ГРАЖДАНИ В БЪЛГАРИЯ И НА ПЪТУВАНИЯТА НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ В ЧУЖБИНА ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ТУРИЗЪМ	
<i>Румен Драганов</i>	227

ЛИДЕРСКИ ПРАКТИКИ В КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ (ДОБРИ ПРАКТИКИ ОТ БЪЛГАРИЯ)	
<i>Мариела Модева</i>	235

ТРЕТА СЕКЦИЯ ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ И ДИГИТАЛНИ ТРАНСФОРМАЦИИ В ОБЩЕСТВОТО НА ЗНАНИЕТО

БИБЛИОТЕКИТЕ И ДИГИТАЛНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ	
<i>Росица Добрева, Николай Лазаров</i>	245

ЕТИЧНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ ПРИ ИНТЕГРАЦИЯТА НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ В БИБЛИОТЕЧНОТО ОБСЛУЖВАНЕ	
<i>Николай Господинов</i>	252

ЧАТБОТ В БИБЛИОТЕКАТА: ТРАНСФОРМАЦИЯ ЧРЕЗ ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ	
<i>Милена Банковска, Катя Рашева-Йорданова</i>	262

РОЛЯТА НА ЕЛЕКТРОННОТО УПРАВЛЕНИЕ В ТРАНСФОРМАЦИЯТА НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ПРОЦЕСИ В УНИВЕРСИТЕТСКА СРЕДА – НОРМАТИВНА РАМКА И СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ	
<i>Даниела Павлова, Панайот Гиндев</i>	272

РОЛЯТА НА ЕЛЕКТРОННОТО УПРАВЛЕНИЕ В ТРАНСФОРМАЦИЯТА НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ПРОЦЕСИ В УНИВЕРСИТЕТСКА СРЕДА – ПРАКТИЧЕСКИ ПРИЛОЖЕНИЯ И ДОБРИ ПРАКТИКИ	
<i>Даниела Павлова, Панайот Гиндев</i>	279

ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ОБУЧИТЕЛНИТЕ ПРОЦЕСИ В КОНТЕКСТА НА СЪВРЕМЕННАТА БИЗНЕС ОРГАНИЗАЦИЯ	
<i>Владимира Петкова</i>	286

ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ В ПЛАТФОРМИ ЗА ТЪРСЕНЕ НА РАБОТА – ПРЕДИМСТВА, ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ	
<i>Марио Иванов</i>	295

ПРИЛАГАНЕ НА БЛОКЧЕЙН И ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ДЕЦЕНТРАЛИЗИРАНО ОБЩЕСТВО НА ЗНАНИЕТО	
<i>Петър Парушев, Яна Парушева</i>	301
РАЖДАНЕТО НА AI ВИДЕОПОКОЛЕНИЕТО	
<i>Десислава Бакърджиева</i>	311

ЧЕТВЪРТА СЕКЦИЯ

СИГУРНОСТ – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В XXI ВЕК

ОРГАНИЗАЦИОНЕН МОДЕЛ ЗА УПРАВЛЕНИЕ В НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ, ОРИЕНТИРАН КЪМ ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛ	
<i>Константин Казаков</i>	319
ОТНОСНО КОНТРОЛА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ НАД СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ РЕСУРСИ	
<i>Владислав Лазаров</i>	328
ТЕРОРИЗМЪТ НЕ Е ГЛОБАЛНА ЗАПЛАХА	
<i>Иво Великов</i>	335
ОТНОСНО ВЕРИФИКАЦИЯ НА СЦЕНАРИЙ ЗА РАЗУЗНАВАНЕ НА КИБЕРЗАПЛАХИ	
<i>Иван Христозов, Веселина Гагъмова, Иван Чакърров, Росен Ангелов</i>	343
ЗАСТРАХОВАТЕЛНАТА ПОЛИТИКА НА ДЪРЖАВАТА КАТО ФАКТОР ЗА ИКОНОМИЧЕСКАТА СИГУРНОСТ НА ЛИЧНОСТТА	
<i>Светослав Велков</i>	357
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПРЕВЕНЦИЯТА НА ДЕТСКАТА ПРЕСТЪПНОСТ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ	
<i>Благослава Минчева</i>	365
ТРАНСФОРМАЦИИ В ПРОФИЛА НА ЖЕРТВИТЕ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ В СЪВРЕМЕННИЯ КОНТЕКСТ	
<i>Георги Милков</i>	372

ПЕТА СЕКЦИЯ

СТУДЕНТИ, ДОКТОРАНТИ, ПОСТДОКТОРАНТИ И МЛАДИ УЧЕНИ

AI В УСЛУГА НА ЗНАНИЕТО – ПРИЛОЖЕНИЯ В УНИВЕРСИТЕТСКАТА БИБЛИОТЕКА	
<i>Траяна Петрова</i>	382
КОМУНИКАЦИЯТА КАТО СОЦИАЛЕН И КУЛТУРЕН ПРОЦЕС	
<i>Десислава Граматикова</i>	387
УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ИНТЕРКУЛТУРНОТО И ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ	
<i>Галя Мадарова</i>	394

ОБРАЗОВАТЕЛНИ СТРАТЕГИИ ЗА ФОРМИРАНЕ НА ФУНКЦИОНАЛНА ГРАМОТНОСТ У УЧЕНИЦИТЕ ЧРЕЗ ОБУЧЕНИЕТО ПО ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО	
<i>Диана Митова, Десислава Александрова</i>	402
TRANSFORMING HIGHER EDUCATION: RESPONDING TO THE SHIFT IN STUDENT DEMANDS IN THE POST-COVID ERA	
<i>Karim Jillab</i>	409
ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПАМЕТНИЦИ НА ТОРЕВТИКАТА, СВИДЕТЕЛСТВАЩИ ЗА НАЛИЧИЕТО НА РИТУАЛНА ПРАКТИКА НА ТАТУИРАНЕ У ТРАКИТЕ	
<i>Дорина Минковска</i>	415
FROM HYSTERIA TO NOCIPLASTIC PAIN: THE ROOTS OF FUNCTIONAL SOMATIC SYMPTOMS IN ANCIENT MEDICINE	
<i>Oliver Adam</i>	422
МАНГА – ОТ ГРАВЮРИ ДО КОМИКСИ	
<i>Ивет Стефанова</i>	429
РОЛЯТА НА ПУБЛИЧНАТА КОМУНИКАЦИЯ ЧРЕЗ ИЗЛОЖБИ И СЪБИТИЯ ЗА ПОПУЛЯРИЗИРАНЕТО НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО В НАЦИОНАЛНАТА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“	
<i>Боян Аврамов</i>	439
СИСТЕМА ЗА РАЗВИВАНЕ И УТВЪРЖДАВАНЕ НА РОДОВАТА ТРАДИЦИЯ – ПОЯСНА БОРБА КОРЕШ	
<i>Иван Автутов</i>	447
ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN CULTURAL HERITAGE PRESERVATION: THEORETICAL FRAMEWORKS AND QUANTITATIVE ANALYSIS	
<i>Maria Paraskeva</i>	453
UX И ИЗКУСТВЕНИЯТ ИНТЕЛЕКТ: НАГЛАСИ НА ДИЗАЙНЕРИ КЪМ АВТОМАТИЗАЦИЯТА В КРЕАТИВНАТА ПРАКТИКА	
<i>Мария Видева</i>	463
DEMOGRAPHIC AND EDUCATIONAL FACTORS IN THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN INDUSTRY	
<i>Tobias Dix</i>	471
СТАНДАРТИЗАЦИЯТА И ПОЛЗИТЕ ОТ ИНТЕГРИРАНЕТО НА СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ ПРОДУКТИ И УСЛУГИ	
<i>Анета Райкова</i>	481
TRUST FACTORS FOR DIGITAL SERVICES	
<i>Malte Schuller</i>	487
МОДЕЛ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ДОВЕРИЕТО В МАШИННОТО ГЛАСУВАНЕ	
<i>Алекс Радев</i>	493
LEADERSHIP IN SMEs – A CURRENT EXAMINATION OF ITS PARTICULAR CHARACTERISTICS AND ITS IMPACT ON EMPLOYER ATTRACTIVENESS	
<i>Stefan Wiche</i>	502

LEADERSHIP AND MENTORING PROGRAMMES: AN INTEGRATIVE APPROACH TO STRENGTHENING ORGANISATIONAL CULTURE <i>Ali Sancı</i>	509
TOWARDS AN UNDERSTANDING OF AMBIDEXTROUS LEADERSHIP <i>Selina Hehl</i>	516
OPTIMIZATION OF INFORMATION PROCESSES IN INFRASTRUCTURE MANAGEMENT: PSYCHOLOGICAL AND INFORMATION SCIENCE PERSPECTIVES ON TEAM DYNAMICS AND ORGANIZATION IN LARGE-SCALE PROJECTS <i>Zrinka Lorch</i>	524
THE ROLE OF INFORMATION SYSTEMS IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT: PERFORMANCE EVALUATION AND TRAINING NEEDS ASSESSMENT. THE CASE OF PUBLIC ENTERPRISES IN KOSOVO (KEK, POST TELECOM AND KUR-PRISHTINA) <i>Blerta Berisha, Naim Ismajli</i>	531
WORKING-FROM-HOME OPTIONS AS A WORK-LIFE-BALANCE INDICATOR? THE CASE OF GENERATION Z AND WORKPLACE DESIGN PREFERENCES <i>Heike Jutta Schacherl</i>	540
WORKATION – ADAPTING HOTEL INFRASTRUCTURE IN AUSTRIA TO THE REQUIREMENTS OF TELECOMMUTING AND REMOTE WORKING <i>Michael Lang</i>	549
ACHIEVING COMPARATIVE ADVANTAGES IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY <i>Michael Reimes</i>	557
DIGITAL INCLUSION AND ACCESS IN MARGINALIZED COMMUNITIES <i>Evangelia Metaxa</i>	563
THE ROLE OF INSTITUTIONS IN SUPPORTING PEOPLE WITH RARE DISEASES AND THEIR CAREGIVERS <i>Dominika Paula Schiebl</i>	572
THE ROLE OF AUTONOMOUS MOTIVATION IN LONG-TERM WEIGHT STABILISATION AS PART OF OBESITY TREATMENT <i>Christiane Barbara Remy</i>	579
СТРАТЕГИЧЕСКО ЛИДЕРСТВО И НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ В УСЛОВИЯТА НА НОВАТА ИКОНОМИКА НА ЗНАНИЕТО: ИНКЛУЗИВНИ И ЕКСТРАКТИВНИ МОДЕЛИ ПРЕЗ XXI ВЕК <i>Стойчо Георгиев</i>	585
ИНОВАТИВНИ ПРЕВАНТИВНИ И ОПЕРАТИВНИ СТРАТЕГИИ ЗА КИБЕРЗАЩИТА И ОТБРАНА НА КОМУНИКАЦИОННИ И ИНФОРМАЦИОННИ МРЕЖИ В РЕАЛНО ВРЕМЕ <i>Петър Манев</i>	593
СТЕГАНОГРАФИЯ И ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ В МЕДИИТЕ: ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В ЕПОХАТА НА ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ <i>Елена Симова, Христо Мичев</i>	604

КИБЕРПОВЕДЕНИЕ И ДИГИТАЛНИ ЗАПЛАХИ: ПСИХОЛОГИЧЕСКИ И ТЕХНОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ НА УЯЗВИМОСТТА В СОЦИАЛНИТЕ МРЕЖИ	
<i>Дечо Стоянов</i>	611
ВНЕДРЯВАНЕ НА СЛУЖИТЕЛИ ПОД ПРИКРИТИЕ – ЕТАПИ И ПРОЦЕДУРА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ	
<i>Никита Никитов</i>	617
WEAPON-FREE ZONES IN GERMANY. THE NEW MIRACLE WEAPON AGAINST KNIFE CRIME?	
<i>Bastian Nagel</i>	625
CYBERSECURITY – THE GREAT CHALLENGE FOR THE UNITED STATES FOLLOWING THE WAR IN UKRAINE	
<i>Ivan Veleviski</i>	633
THE GEOPOLITICAL CONSEQUENCES OF THE WAR IN UKRAINE	
<i>Avdulj-Selam Selami</i>	640
OFFSHORE WIND AT CROSSROADS: ANALYSIS OF OPPORTUNITIES, CHALLENGES AND STRATEGIC APPROACHES	
<i>Henri Wasnick</i>	647
ОТ РЪКОПИС ДО МЕГАБАЙТ: НОВ ЖИВОТ ЗА „ИСТОРИЯ СЛАВЯНОБЪЛГАРСКА“	
<i>Паола Галович</i>	655
СЛЕД ШЕНГЕН: БЪДЕЩЕТО НА ГРАНИЧНАТА СИГУРНОСТ В БЪЛГАРИЯ	
<i>Велина Добрева-Кара</i>	663
RULE OF LAW AND CORRUPTION IN NORTH MACEDONIA	
<i>Mira Jovanovska</i>	670
LOBBYING AS A DEMOCRATIC TOOL. A CASE STUDY IN NORTH MACEDONIA	
<i>Aleksandar Ruzin</i>	677
БЕЛЕЖКИ НА РЕЦЕНЗЕНТА	683

CONTENTS

FOREWORD	20
----------------	----

SECTION I LITERATURE AND HUMANISM

HYPertext ARCHITECTURE OF THE UNIVERSITY OF LIBRARY STUDIES AND INFORMATION TECHNOLOGIES (BIBLIOGRAPHICAL – HISTORIOGRAPHICAL – ENCYCLOPAEDIC MEGA RESOURCE FOR 95 YEARS) <i>Alexandra Kumanova</i>	31
THE COLLECTION OF RARE SERIAL PUBLICATIONS AT THE NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY “ST. CLEMENT OF OHRID” IN SKOPJE <i>Marina Mijakovska</i>	32
UPDATE OF THE COPYRIGHT POLICY OF LIBRARIES AND OTHER CULTURAL INSTITUTIONS WITH REGARD TO THE AMENDMENTS AND ADDITIONS TO THE COPYRIGHT AND RELATED RIGHTS LAW <i>Tania Todorova</i>	47
YANI MILCHAKOV ON THE SOCIOLOGY OF LITERATURE – UNIVERSITY DISCIPLINE AND CURRENT SCIENTIFIC PARADIGM <i>Maya Gorcheva</i>	53
COMMUNICATIVE AND PSYCHOLOGICAL PERSPECTIVES ON THE ENCOUNTER WITH THE OTHER IN THE WORKS OF OLGA TOKARCZUK <i>Dimitrina Hamze</i>	62
THE POLITICAL PHILOSOPHY OF NICCOLO MACHIAVELLI AND DOES THE END JUSTIFY THE MEANS? <i>Myumyun Tahirov</i>	73
TRANSFORMATION OF SCIENTIFIC PARADIGMS IN RESEARCHING THE CONCEPT OF COMMUNICATION <i>Mariana Atanasova</i>	80
CONTEMPORARY CHALLENGES TO PUBLIC POLICIES IN THE FIELD OF HIGHER EDUCATION <i>Sergey Modev</i>	88
WORK MOTIVATION AND PROFESSIONAL SATISFACTION OF UNIVERSITY LECTURERS IN THE REPUBLIC OF BULGARIA: METHODOLOGICAL ASPECTS OF EMPIRICAL RESEARCH <i>Rositsa Krasteva, Polly Mukanova, Aneta Raykova, Vanya Vergova</i>	96
INTENSIVE METHODS FOR BUILDING CONFIDENCE AND LANGUAGE DEVELOPMENT IN ENGLISH LANGUAGE EDUCATION <i>Maria Mladenova</i>	97
VOLUNTEERING: BETWEEN THE NORMATIVE AND THE ACTUAL <i>Daniela Simeonova-Koroudjieva</i>	113

LITERACY AND INNOVATION IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE <i>Leona Aslanova</i>	121
--	-----

SECTION II CULTURAL HERITAGE – HISTORY, MODERNITY AND PERSPECTIVES

GEBEKILISSE – A HEROON OR A “DRAGON HOUSE”? <i>Alexandar Portalsky</i>	133
ON THE HISTORICAL AUTHENTICITY OF THE “THESSALONIAN LEGEND” <i>Inna Dimitrova</i>	140
“OLD” AND “NEW” ENLIGHTENERS: GENERATIONAL VISIONS OF THE PAVLOV-GOTCHEV FAMILY (19 TH – 20 TH CENTURIES) <i>Georgeta Nazarska</i>	149
TECHNICAL DEVELOPMENT IN THE PRODUCTION IN BULGARIA IN THE SECOND HALF OF 20 TH CENTURY <i>Boyan Asparuhov</i>	156
ULSIT IN THE ARCHIVES OF BULGARIAN NEWS AGENCY <i>Tina Petrova</i>	167
THE SUPERNATURAL AND THE MYTHICAL IN THE CULTURAL MEMORY OF NORTHWEST BULGARIA <i>Ventzislav Velez</i>	176
THE ARTISTIC INTERPRETATION OF HORSE IMAGES IN BULGARIAN RELIGIOUS ART AS AN ELEMENT OF CULTURAL HERITAGE <i>Hristo Hristov</i>	187
THE SPIRITUAL VALUE OF TRUTH IN THE NEW TESTAMENT HERITAGE <i>Svetla Shapkalova</i>	196
MYTHOPOEIA AND SPIRITUAL REVIVAL. THE SIGNIFICANCE OF THE SPIRITUAL HERITAGE OF THE RUSSIAN AND BULGARIAN ORTHODOX AND NATIONAL REVIVAL LEADERS <i>Stylianos Kapatos</i>	203
CHRISTIAN VIRTUES AND RELIGIOUS EDUCATION IN BULGARIAN SCHOOLS: SPIRITUAL VALUES AND HUMANISM AT THE BEGINNING OF THE 21 ST CENTURY <i>Kostadin Nushev</i>	211
HERITAGE COMMUNITIES AND DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE PROCESSES OF PRESERVATION AND SOCIALIZATION OF CULTURAL HERITAGE <i>Plamena Zayachka</i>	218
LIGHTHOUSES ON BULGARIAN POSTAGE STAMPS – CELEBRATING MARITIME HISTORY AND HERITAGE THROUGH PHAROLOGY’S INTERDISCIPLINARITY <i>Bela Benova</i>	219

COGNITIVE ANALYSIS OF VISITS OF FOREIGN CITIZENS TO BULGARIA AND TRAVELS OF BULGARIAN CITIZENS ABROAD FOR THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL TOURISM <i>Rumen Draganov</i>	234
LEADERSHIP PRACTICES IN CULTURAL TOURISM (BEST PRACTICES FROM BULGARIA) <i>Mariela Modeva</i>	243

SECTION III

INFORMATION TECHNOLOGIES AND DIGITAL TRANSFORMATIONS IN THE KNOWLEDGE SOCIETY

LIBRARIES AND DIGITAL TRANSFORMATION <i>Rositsa Dobрева, Nikolay Lazarov</i>	251
ETHICAL CHALLENGES AND OPPORTUNITIES IN THE INTEGRATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LIBRARY SERVICES <i>Nikolay Gospodinov</i>	261
CHATBOT IN THE LIBRARY: TRANSFORMATION THROUGH ARTIFICIAL INTELLIGENCE <i>Milena Bankovska, Katya Rasheva-Yordanova</i>	271
THE ROLE OF E-GOVERNANCE IN THE TRANSFORMATION OF ADMINISTRATIVE PROCESSES IN THE UNIVERSITY ENVIRONMENT – REGULATORY FRAMEWORK AND STRATEGIC DOCUMENTS <i>Daniela Pavlova, Panayot Gindev</i>	278
THE ROLE OF E-GOVERNANCE IN THE TRANSFORMATION OF ADMINISTRATIVE PROCESSES IN THE UNIVERSITY ENVIRONMENT – PRACTICAL APPLICATIONS AND BEST PRACTICES <i>Daniela Pavlova, Panayot Gindev</i>	285
DIGITAL TRANSFORMATION OF TRAINING PROCESSES IN THE CONTEXT OF THE CONTEMPORARY BUSINESS ORGANIZATION <i>Vladimira Petkova</i>	294
THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN JOB SEARCH PLATFORMS – ADVANTAGES, CHALLENGES, AND PERSPECTIVES <i>Mario Ivanov</i>	300
APPLYING BLOCKCHAIN AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE TO BUILD A DECENTRALIZED KNOWLEDGE SOCIETY <i>Petar Parushev, Yana Parusheva</i>	310
THE BIRTH OF THE AI VIDEO GENERATION <i>Desislava Bakardzhieva</i>	317

SECTION IV SECURITY – CHALLENGES IN THE 21ST CENTURY

ORGANIZATIONAL MODEL FOR NATIONAL SECURITY MANAGEMENT, ORIENTED TOWARDS ACHIEVING A GOAL <i>Konstantin Kazakov</i>	327
ON THE EUROPEAN UNION’S CONTROL OVER STRATEGIC RESOURCES <i>Vladislav Lazarov</i>	334
TERRORISM IS NOT A GLOBAL THREAT <i>Ivo Velikov</i>	342
ON VERIFICATION OF CYBER THREAT INTELLIGENCE SCENARIO <i>Ivan Hristozov, Veselina Gagamova, Ivan Chakarov, Rosen Angelov</i>	355
THE INSURANCE POLICY OF THE STATE AS A FACTOR FOR PERSONAL ECONOMIC SECURITY <i>Svetoslav Velkov</i>	364
CHALLENGES IN THE PREVENTION OF CHILDREN’S CRIME IN THE REPUBLIC OF BULGARIA <i>Blagoslava Mincheva</i>	371
TRANSFORMATIONS IN THE PROFILE OF VICTIMS OF DOMESTIC VIOLENCE IN THE CONTEMPORARY CONTEXT <i>Georgi Milkov</i>	380

SECTION V STUDENTS, PHD STUDENTS, POST-DOCTORAL RESEARCHERS AND YOUNG SCIENTISTS

AI IN THE SERVICE OF KNOWLEDGE – APPLICATIONS IN THE UNIVERSITY LIBRARY <i>Trayana Petrova</i>	386
COMMUNICATION AS A SOCIAL AND CULTURAL PROCESS <i>Desislava Gramatikova</i>	393
QUALITY MANAGEMENT OF INTERCULTURAL AND INCLUSIVE EDUCATION <i>Galya Madarova</i>	401
EDUCATIONAL STRATEGIES FOR FORMING FUNCTIONAL LITERACY IN STUDENTS THROUGH TECHNOLOGY AND ENTREPRENEURSHIP EDUCATION <i>Diana Mitova, Desislava Aleksandrova</i>	408
TRANSFORMING HIGHER EDUCATION: RESPONDING TO THE SHIFT IN STUDENT DEMANDS IN THE POST-COVID ERA <i>Karim Jillab</i>	409

INFORMATION FROM MONUMENTS OF THE TOREUTICS AS EVIDENCE OF THE EXISTENCE OF A RITUAL PRACTICE OF TATTOOING AMONG THE THRACIANS <i>Dorina Minkovska</i>	421
FROM HYSTERIA TO NOCIPLASTIC PAIN: THE ROOTS OF FUNCTIONAL SOMATIC SYMPTOMS IN ANCIENT MEDICINE <i>Oliver Adam</i>	422
MANGA – FROM WOODBLOCK PRINTS TO COMICS <i>Ivet Stefanova</i>	438
THE ROLE OF PUBLIC COMMUNICATION THROUGH EXHIBITIONS AND EVENTS IN THE POPULARIZATION OF CULTURAL HERITAGE IN THE NATIONAL LIBRARY “ST. ST. CYRIL AND METHODIUS” <i>Boyan Avramov</i>	446
SYSTEM FOR DEVELOPMENT AND ESTABLISHMENT OF THE FAMILIAL TRADITION – BELT WRESTLING KORESH <i>Ivan Avtutov</i>	452
ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN CULTURAL HERITAGE PRESERVATION: THEORETICAL FRAMEWORKS AND QUANTITATIVE ANALYSIS <i>Maria Paraskeva</i>	453
UX AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: DESIGNERS’ ATTITUDES TOWARD AUTOMATION IN CREATIVE PRACTICE <i>Mariya Videva</i>	470
DEMOGRAPHIC AND EDUCATIONAL FACTORS IN THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN INDUSTRY <i>Tobias Dix</i>	471
STANDARDIZATION AND BENEFITS OF INTEGRATION OF QUALITY MANAGEMENT SYSTEMS OF INFORMATION PRODUCTS AND SERVICES <i>Aneta Raykova</i>	486
TRUST FACTORS FOR DIGITAL SERVICES <i>Malte Schuller</i>	487
MODEL OF IMPROVING TRUST IN E-VOTING <i>Alex Radev</i>	501
LEADERSHIP IN SMEs – A CURRENT EXAMINATION OF ITS PARTICULAR CHARACTERISTICS AND ITS IMPACT ON EMPLOYER ATTRACTIVENESS <i>Stefan Wiche</i>	502
LEADERSHIP AND MENTORING PROGRAMMES: AN INTEGRATIVE APPROACH TO STRENGTHENING ORGANISATIONAL CULTURE <i>Ali Sanci</i>	509
TOWARDS AN UNDERSTANDING OF AMBIDEXTROUS LEADERSHIP <i>Selina Hehl</i>	516

OPTIMIZATION OF INFORMATION PROCESSES IN INFRASTRUCTURE MANAGEMENT: PSYCHOLOGICAL AND INFORMATION SCIENCE PERSPECTIVES ON TEAM DYNAMICS AND ORGANIZATION IN LARGE-SCALE PROJECTS <i>Zrinka Lorch</i>	524
THE ROLE OF INFORMATION SYSTEMS IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT: PERFORMANCE EVALUATION AND TRAINING NEEDS ASSESSMENT THE CASE OF PUBLIC ENTERPRISES IN KOSOVO (KEK, POST TELECOM AND KUR – PRISHTINA) <i>Blerta Berisha, Naim Ismajli</i>	531
WORKING-FROM-HOME OPTIONS AS A WORK-LIFE-BALANCE INDICATOR? THE CASE OF GENERATION Z AND WORKPLACE DESIGN PREFERENCES <i>Heike Jutta Schacherl</i>	540
WORKATION – ADAPTING HOTEL INFRASTRUCTURE IN AUSTRIA TO THE REQUIREMENTS OF TELECOMMUTING AND REMOTE WORKING <i>Michael Lang</i>	549
ACHIEVING COMPARATIVE ADVANTAGES IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY <i>Michael Reimes</i>	557
DIGITAL INCLUSION AND ACCESS IN MARGINALIZED COMMUNITIES <i>Evangelia Metaxa</i>	563
THE ROLE OF INSTITUTIONS IN SUPPORTING PEOPLE WITH RARE DISEASES AND THEIR CAREGIVERS <i>Dominika Paula Schiebl</i>	572
THE ROLE OF AUTONOMOUS MOTIVATION IN LONG-TERM WEIGHT STABILISATION AS PART OF OBESITY TREATMENT <i>Christiane Barbara Remy</i>	579
STRATEGIC LEADERSHIP AND NATIONAL SECURITY IN THE CONTEXT OF THE NEW KNOWLEDGE ECONOMY: INCLUSIVE AND EXTRACTIVE MODELS IN THE 21 st CENTURY <i>Stoycho Georgiev</i>	592
INNOVATIVE PREVENTIVE AND OPERATIONAL STRATEGIES FOR CYBER PROTECTION AND DEFENSE OF COMMUNICATION AND INFORMATION NETWORKS IN REAL TIME <i>Petar Manev</i>	603
STEGANOGRAPHY AND INTELLECTUAL PROPERTY IN MEDIA: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE <i>Elena Simova, Hristo Michev</i>	610
CYBERBEHAVIOR AND DIGITAL THREATS: PSYCHOLOGICAL AND TECHNOLOGICAL ASPECTS OF VULNERABILITY IN SOCIAL NETWORKS <i>Decho Stoyanov</i>	616

DEPLOYMENT OF UNDERCOVER AGENTS – STAGES AND PROCEDURE FOR IMPLEMENTATION	
<i>Nikita Nikitov</i>	624
WEAPON-FREE ZONES IN GERMANY. THE NEW MIRACLE WEAPON AGAINST KNIFE CRIME?	
<i>Bastian Nagel</i>	625
CYBERSECURITY – THE GREAT CHALLENGE FOR THE UNITED STATES FOLLOWING THE WAR IN UKRAINE	
<i>Ivan Veleviski</i>	633
THE GEOPOLITICAL CONSEQUENCES OF THE WAR IN UKRAINE	
<i>Avdulj-Selam Selami</i>	640
OFFSHORE WIND AT CROSSROADS: ANALYSIS OF OPPORTUNITIES, CHALLENGES AND STRATEGIC APPROACHES	
<i>Henri Wasnick</i>	647
PRESERVATION OF THE “SLAVIC-BULGARIAN HISTORY” THROUGH DIGITAL TECHNOLOGIES IN LIBRARIES	
<i>Paola Galovich</i>	662
BEYOND SCHENGEN: THE FUTURE OF BORDER SECURITY IN BULGARIA	
<i>Velina Dobрева-Kara</i>	669
RULE OF LAW AND CORRUPTION IN NORTH MACEDONIA	
<i>Mira Jovanovska</i>	670
LOBBYING AS A DEMOCRATIC TOOL. A CASE STUDY IN NORTH MACEDONIA	
<i>Aleksandar Ruzin</i>	677
REVIEW	683

СВРЪХЕСТЕСТВЕННОТО И МИТИЧНОТО В КУЛТУРНАТА ПАМЕТ НА СЕВЕРОЗАПАДНА БЪЛГАРИЯ

Венцислав Велев

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: Статията изследва културната памет като стратегически ресурс за съхраняване на идентичността в условията на глобализация и културни трансформации. Във фокуса на анализа са ролята на историческите образи, митологичните архетипи и социалните практики, които формират устойчиви модели на принадлежност в съвременността. Анонс е направен и за сходни процеси в други балкански държави. В заключение се акцентира върху необходимостта от целенасочени политики, насочени към опазване и развитие на културната памет.

Ключови думи: свръхестествено; митология; културна памет; Северозападна България; традиции

ВЪВЕДЕНИЕ

В съвременния свят на глобализация и културни трансформации въпросите за културната памет и локалната идентичност стават все по-важни. Регионалните вярвания в свръхестествени сили, включително в Северозападна България, не само оцеляват, но и се трансформират в нови културни форми.

Северозападна България съхранява богата традиция от митологични и фолклорни представи, които функционират като носители на културни значения. Това е регион с изключително богат фолклорен пласт от митични представи за свръхестествени същества, като самодиви, змейове и караконджули. Тези образи са дълбоко вкоренени в културната памет и продължават да се възпроизвеждат чрез устна традиция, ритуали и съвременни културни практики, играейки ключова роля в изграждането на локалната идентичност (Роров 1990; Georgieva 1993).

Целта на изследването е да проследи функциите на свръхестествените образи и тяхното значение в съвременния контекст.

Хипотезата е, че тези вярвания не са архаични остатъци, а живи културни структури.

МЕТОДОЛОГИЯ

Изследването използва интердисциплинарен подход с етнографски, исторически и културологични методи. За събиране на данни се използват теренни проучвания, включващи: архивни проучвания, устни интервюта и аудиозаписи, осъществени в района на Вадин, Враца, Монтана, Чипровци, Вършец, Берковица и Лом. Методологията включва проследяване на динамиката на вярванията и тяхната адаптация в контекста на съвременната културна среда. Възможността за дигитализация на събраните материали осигурява не само съхранение, но и по-добро документиране на измененията в свръхестествените вярвания в

съвременността. Допълнително, сравнителният анализ с вярвания от съседни балкански региони (Сърбия, Румъния) служи за основа за обогатяване на разбирането за културната идентичност в широк контекст, като се обръща внимание и на влиянието на новите медии и социални мрежи върху представянето на митологични образи.

РЕЗУЛТАТИ

1. Теренно проучване върху митичното пространство, формирано в Северозападна България

Много места в Северозападна България носят знаци на сакралност, страх и преживяна памет. Те не са просто географски точки, а „структурирани територии на символното“ – зони, където човешкото се среща с отвъдното. Регионът изобилства от предания за вкаменени девойки, чудовища, непонятни същества и великани, любовни проклятия. Белоградчишките скали например функционират като каменна митология – всеки връх и форма има своя история, предавана през поколения. Подобни митични натоваарвания се срещат в цялата област, където природните обекти се възприемат като граници между световите – реалното и невидимото, живото и мъртвото. Пространството се мисли не само географски, а и онтологично – като праг, където нормалните правила не важат. Многобройните извори, скални образувания, пещери, вековни дървета, оброци, дори изоставени къщи действат като „горещи точки на паметта“. Те натрупват значения не само чрез митологични наративи, но и през историческа травма – например вярвания за прокълнати села, потопени църкви или местности, свързани с насилие по време на войни. В този контекст митичното се явява форма на преработка на травмата – начин да се изговори неразбираемостта, да се „очовечи катастрофата“. Пространството и историята се вплитат в единно тяло на преживяното, където миналото не е „отминало“, а продължава да говори. Тези представи, характерни за региона, не са застинали – те се адаптират към нови обстоятелства. Място, възприемано в началото на XX век като „страшно“, днес може да се нарича „енергийно“ или „магично“, но структурата на вярването се запазва. Това показва устойчивостта на митичното мислене, което оцелява през смяна на поколения, социален режим и политически модели. Културната памет в Северозападна България не е просто архив, а жива система за смислово обитаване на пространството – нещо, което се наблюдава още от Димитър Маринов, обърнал внимание на дълбоките корени на тези вярвания и тяхното съхранение сред местното население (Pachamanova, Gatsin 2018).

2. Типология на свръхестествените образи в ареала на Северозападна България

В резултат на предходни¹ и настоящи теренни проучвания върху свръхестествените вярвания и митологични образи в Северозападна България се открояват пет основни фигури, които играят централна роля в местната фолклорна традиция. Тези образи олицетворяват различни аспекти на природно-

то и социалното, като същевременно отразяват уникалните културни кодове и ментални нагласи на региона. Те функционират не само като носители на митопоетични значения, но и като регулатори на социалното поведение, чрез които общността предава морални уроци, гради колективна памет и съхранява граници на допустимото. Изследването показва, че тези образи намират паралели в съседни райони на Румъния и Сърбия, но също така съществуват регионални различия, които свидетелстват за устойчиви локални специфики.

– Самовили (самодиви): женски духове на границата между световете

Самовилите – така наричани в Северозападна България, за разлика от други региони на страната, където се използва наименованието „самодиви“ – са сред най-впечатляващите женски свръхестествени същества в българския фолклор. Те обитават гори, извори, полянки и скални образувания, като присъстват на границата между божественото и демоничното. Представяни са като едновременно опасни и привлекателни духове – способни както да лекуват, така и да нараняват. В северозападния регион – особено в селища като Белоградчик, Чупрене, Копиловци и Горни Лом – възрастни респонденти продължават да разказват истории, в които самовилите са обвързани с конкретни местности, разпознаваеми по буйната си растителност, странна тишина или необичайни природни явления. Местните вярват, че самовилите не трябва да бъдат предизвиквани – ако някой навлезе в „техния кръг“ или се надсмее над тяхна песен, може да бъде наказан със загуба на глас, дезориентация или болест. Макар съвременният човек да поставя под въпрос реалността на тези същества, в района образът на самовилата е устойчив и присъства дори в новите културни форми – момичета се обличат като самовили за фестивали, фотосесии и сценични прояви, превръщайки тази фигура в естетически и идентичностен символ. Това говори за адаптивността на образа към съвременната културна среда и за неговата трансформационна мощ.

– Змейове: духове на природна сила и еротично напрежение

Образът на змея е изключително силно вкоренен в народната митология на Северозападна България. Той е антропоморфно същество – със змийска опашка, крила и човешки облик, – което владее бурите, предизвиква градушки, но също така носи дъжд и плодородие. Змейовете са обвързани с пещери, скали и високи върхове, а в легендите често се влюбват в човешки девойки, които отвлечат или омагьосват. Този образ функционира като културен код, в който се вплитат представи за мъжка сила, природен хаос и тайнствена еротика. От селищата край Белоградчик, Чипровци и поречието на Огоста се разказват истории за моми, взети от змейове, за „мълчалива булка“, която е станала съпруга на змей, или за жени, получили дарби и болести от подобен съюз. Змейовете често се явяват нощем, в съновидения или като огнени кълба. Те могат да бъдат както покровители, така и наказатели. В съвременен план образът на змея се разглежда и като символ на нерегулирана страст, свръхестествена намеса в съдбата и културна двусмисленост.

– Караконджули и таласъми: демони на границата между световите

Караконджулите и таласъмите са сред най-страховитите фигури на зимния фолклорен цикъл. Те се появяват в т.нар. „мръсни дни“ между Коледа и Йордановден, когато – според народната представа – слънцето е най-слабо и границата между световите се отваря. Караконджулт се описва като тъмно, космато създание с червена светеща очна ябълка и животински крака. Той напада хора, които се прибират късно или не спазват табута, носи ги на гърба си или ги преследва до припадък. Таласъмът е дух, обвързан със специфично място – стара воденица, хамбар, мост или изоставена къща. Смята се, че е привързан към него чрез магия или човешка жертва. И до днес в селата край Монтана, Берковица и Вършец се разказват истории за сенки, странни шумове и уплашени животни. Макар да изглеждат като остатък от архаични страхове, тези образи продължават да функционират като социални маркери за „нечисто“ пространство, предупреждение и регулация на поведението.

– Покойници и сенки: духове на незавършеното

Образите на покойници и сенки заемат особено място в колективната памет на Северозападна България. Душите на починалите не се възприемат като окончателно напуснали света – те остават във взаимоотношения с живите чрез ритуали, сънища и лични усещания. Ако покойникът не е погребан според обичая или е починал при „лоша смърт“, душата му може да се превърне в неспокойна сянка, която предупреждава, причинява болести или изисква поправяне на нарушен ред. В селата около Ружинци, Копиловци и Видин се разказва за „въртоглави“ – сенки на деца или млади хора, които не намират покой. Жените все още поставят вода за „жадните души“, а хората говорят за „тежки стаи“, в които е умирал близък. Тези вярвания очертават не само отношение към смъртта, но и своеобразен морален кодекс, според който социалната и духовната хармония зависят от правилното изпълнение на ритуала и поддържането на връзката с предците.

3. Разлики и споделени елементи в сравнение с други региони

Посочените познати в Северозападна България свръхестествените образи – самовили, змейове, караконджули, таласъми и духове на покойници – намират близки паралели в митологичните представи на съседните балкански региони, особено в Южна Румъния и Източна Сърбия. Макар и с локални наименования и вариации, тези фигури изпълняват сходни функции и обредно-символни роли.

В румънската традиция около Олтения и Крайова свръхестествени женски същества като *iele*, *sânziene* и *drăgaică* се възприемат като невидими или трудно видими красиви жени с опасна сила, които танцуват в кръг (*hora ielelor*), оставяйки след себе си „прокълнати“ места. Те могат да предизвикат лудост или парализа, ако бъдат видени без позволение. Култът им е свързан с празника *Sânziene* (24 юни), обединяващ езически и християнски пластове (Chelariu 2023; Oișteanu 1989).

В сръбския фолклор, особено около Ниш и Пирот, аналозите са виле – въз-

душни, горски или водни духове с магическа сила. Те могат да лекуват или наказват, а в епическия наратив често помагат на герои в битки. В някои версии вилите се смятат за души на девойки, починали при трагични обстоятелства – близък паралел с българското тълкуване на самодивите (Jurić 2019).

Сходства се наблюдават и при змеевите образи. В Сърбия *zmaј* е фигура със свръхестествени способности, понякога представен като воин закрилник, противопоставящ се на врагове като турците – роля, по-рядка в българската традиция. Той има хибриден облик, често със змийски елементи и криле, и се асоциира с природни явления като бури и дъжд. И тук, както в България, се срещат мотиви за любов между змей и мома (Jurić 2019). В румънските приказки *zmei* е по-често отрицателен персонаж – чудовище, което отвлича девойки и се изправя срещу народния герой *Făt-Frumos*. Той олицетворява агресията и разрушителната страна на мъжката сила (Chelariu 2023).

Караконджулите и таласъмите също имат близки съответствия. В Сърбия се среща *караконџа* или *баба караконџула* – зооморфен зимен демон с наказателни функции. Подобно на българския образ, тя излиза в периода на „мръсните дни“, напада хора, нарушили забрани, и се свързва със страх от тъмнината и хаоса. Освен това сръбските *домаћи* – духове на изоставени къщи или хамбари – се припокриват с българските представи за таласъми (Jurić 2019). В румънската култура пък се срещат *spirite rele*, действащи особено през *zile rele*, които нападат нощем на кръстопътища, около воденици и кладенци. Устрашителни създания като *strigoi* – духове на мъртви, които не са намерили покой, – действат по сходен начин с таласъмите и се плашат със защити като чесън, метал и молитви (Sinani 2013).

Паралели се откриват и в представите за покойници и сенки. В Сърбия съществува култ към *задушне душе*, при който се палят свещи и се раздава храна в дните *Душни дани*, за да се омилостивят неспокойни души (*senka, mrtvac*) – особено на починали без изпълнени ритуали (Ђурић 2020). В румънската област Олтения вярванията за *strigoi* и *sufletele pierdute* описват духове на мъртви, които могат да се върнат при живите под формата на вятър, сянка или болест, ако не са извършени нужните обреди – девет панихиди, *romeni*, огньовете на *Moşii de iarnă* (Chelariu 2023).

Очертаните сходства показват устойчив фолклорен пласт, споделян от балканските народи. Същевременно всяка културна традиция съдържа уникални наративни акценти и ритуални практики. По-подробен сравнителен анализ между български, сръбски и румънски вярвания ще бъде обект на бъдещо разширено изследване.

4. Съвременните интерпретации на свръхестествените и митични мотиви

Съвременните интерпретации на свръхестествените и митични мотиви в България показват тенденция към тяхната адаптация в нови културни и социални контексти. Въпреки процесите на урбанизация, секуларизация и глобализация вярванията в свръхестествени същества в Северозападна България демон-

стрират значителна устойчивост. Те се срещат както в градски, така и в селски райони, където се трансформират в нови форми. Най-често тези представи се проявяват чрез:

- устни разкази („баба ми разказваше“, „в нашето село така се вярва“);
- личен опит („там нещо има“, „не можеш да спиш в онази къща“);
- предпазно поведение („на Задушница не се пере“, „на Гергьовден не се излиза сам след залез“);
- популярна култура и туризъм – фестивали, събори и тематични турове.

Тези вярвания не са просто остатъци от миналото, а символични маркери на локална идентичност и културна памет. Те поддържат усещане за принадлежност към „нашето село“, „нашата баба“, „нашия свят“, в който природата и духовното съществуват в единен културен код. Макар да не са част от живата обредност, те присъстват в семейни разкази, предания и местни легенди, често предавани чрез медии и социални мрежи.

В много селища на Северозападна България старите истории продължават да се разказват, като израз на местна гордост и колективна памет. Вярванията се възприемат не толкова като дословна вяра, а като културни практики, които се актуализират спрямо съвременния контекст. Те съхраняват магическото си ядро – онова, което не може да се обясни, но не се и поставя под съмнение.

Теренните проучвания показват, че младите поколения възприемат тези разкази като културен код, използван за изграждане на идентичност и социално взаимодействие. Вярванията преминават през културна синтеза – съчетават традиционни елементи с нови медийни формати: театър, литература, интернет култура. Пример за такава употреба са културните събития – фестивалът на народното творчество „Балканът пее и танцува“ (Берковица), турлашкият фолклорен събор „Када кум прасе и ти вречу“ (Чупрене), фестивалът „Пей, танцувай и на Зелени дел се любивай“ (Вършец) и др. В тях, наред с песни и танци, се включват драматизации на фолклорни митове – например за змей, който отвлеча девойка, или самодиви, които примамват овчар.

Читалищата също допринасят чрез възстановки на обреди като „мръсните дни“, коледните и сирнишките игри, с участието на персонажи като караконджули, таласъми и самодиви. Много читалища поддържат етнографски кътове с обредни предмети – чесън, солници, вретена, и организират изложби с участието на местни ученици или краеведи.

Устойчивостта на тези вярвания се дължи на способността им да се адаптират, запазвайки културната си стойност. Те изпълняват важни социални и културни функции и остават част от културния код на Северозападна България – символи на колективна идентичност, устойчивост и знание, което се предава през поколенията (Роров 1990).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Както бе посочено, митичното и свръхестественото в културната памет на Северозападна България не са архаични остатъци, а активни форми на осмис-

ляне на реалността, които продължават да играят важна роля в социалната и културната структура на региона. Те не само обясняват природни и социални явления, но служат като механизъм за предаване на морални норми, колективна памет и идентичност (Mitseva 1981). Тези вярвания се трансформират, адаптират се към новите културни условия, но не изчезват. Присъстват както в устната традиция, така и в съвременни форми – театрални възстановки, фестивали, социални мрежи. Така съхраняват знание за миналото и допринасят за устойчивостта на местната култура.

Проучването потвърждава първоначалната хипотеза, че вярванията в свръхестествени същества не са просто реликви, а променящи се културни структури с важна социална функция. Те служат като символни посредници между видимото и невидимото – както в миналото, така и днес. Някои образи – самодиви, змейове, сенки – запазват своята същност и функция (Arnaudov 1943) дори когато се предават чрез нови канали – културни проекти, етнографски инициативи, дигитална култура.

Особено значима е връзката между митичното пространство и историческата памет. Много от описаните като „страшни“ или „сакрални“ места се оказват натоварени с реални преживявания – загуби, преселения, несправедливости.

Изследването е не само академичен принос, но и акт на културно съхранение и признание. То разкрива как митологичните структури формират съвременното възприятие за света, поддържат връзката с миналото и обогатяват социалното взаимодействие. Този подход може да бъде използван като модел за анализ и в други региони, където свръхестествените вярвания играят важна роля в изграждането на културната идентичност.

Благодарности: Настоящата статия е част от изследванията, свързани с проект „Интердисциплинарно изследване върху вярванията и представите за свръхестествените и митичните сили, съхранени в културната памет на Северозападна България, и тяхната трансмисия през времето“, финансово подкрепен от Фонд „Научни изследвания“, договор № КП-06-Н75/4 от 07.12.2023 г.

БЕЛЕЖКИ

1. В архива на ИЕФЕМ при БАН има записи от теренни експедиции през 70-те и 80-те години на XX век, включително в Северозападна България – Берковица, Вършец, Лом, Чипровци и околните села.

ЛИТЕРАТУРА

АРНАУДОВ, М., 1943. *Фолклорът на българите: Митология и обичаи*. София: БАН.

БЕНОВСКА-СЪБКОВА, М., 1992. *Змеев в българския фолклор*. София: АИ „М. Дринов“.

ГЕОРГИЕВА, И., 1993. *Народна митология*. София: Наука и изкуство.

ГЕОРГИЕВА, И., 1991. Под цветето на самодивите. *Българска етнология*, № 3, с. 20 – 24.

- ПАЧАМАНОВА, И.; ГАЦИН, Р., 2018. По стъпките на Димитър Маринов в Северозападна България. Жилището във вратата на българите от XIX до XXI век. *Жива старина. Научното наследство на Димитър Маринов (1846 – 1940)*. София: Издателство на БАН, с. 15 – 30.
- МИЦЕВА, Е., 1981. Народни представи за бродещи нощем свръхестествени същества. *Български фолклор*, кн. 2, с. 52 – 65.
- ПОПОВ, Р., 1990. Народен календар и митология. *Българска етнология*, кн. 1, с. 31 – 38. Available from: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=46660>.
- ЂУРИЋ, Д., 2020. *Дани у недељи у народној култури јужних и источних словена*. Београд: Балканолошки институт САНУ. Available from: https://dais.sanu.ac.rs/bitstream/id/45173/bitstream_45173.pdf.
- ASSMANN, J., 2011. *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge University Press. Available from: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511996306>; https://www.academia.edu/38303747/Assmann_Jan_Cultural_Memory_and_Early_Civilization?auto=download
- CHELARIU, A., 2023. *Romanian Folklore and its Archaic Heritage*. A cultural and Linguistic Comparative Study. ISBN 978-3-031-04051-1 (eBook). Available from: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-04051-1>.
- NORA, P., 1989. Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire. *Representations*, 26, pp. 7 – 24. Available from: <https://doi.org/10.2307/2928520>; <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/ARCH230/PierreNora.pdf>.
- OIŞTEANU, A., 1989. *Mytho-Symbolical Motifs and Meanings in Romanian Traditional Culture*. Bucharest: Minerva Publishing House, 1989.
- JURIĆ, D., 2019. *Singing the Vila: Supernatural Beings in the Context of their Traditions*. Available from: https://macsphere.mcmaster.ca/bitstream/11375/24438/2/Juric_Dorian_B_201904_PhD.pdf
- SINANI, D., 2013. *Demons and rituals: Periodic rituals and demonology of the folk religion of the Serbs*. Beograd: SGC, DEA.

REFERENCES

- ARNAUDOV, M., 1943. *Folklorat na balgarite: Mitologia i obichai*. Sofia: BAN.
- BENOVSKA-SABKOVA, M., 1992. *Zmeyat v balgarskia folklor*. Sofia: AI „M. Drinov“.
- GEORGIEVA, I., 1993. *Narodna mitologia*. Sofia: Nauka i izkustvo.
- MITSEVA, E., 1981. Narodni predstavi za brodeshti noshtem svrahestestveni sashtestv. *Balgarski folklor*, кн. 2, s. 52 – 65.
- POPOV, R., 1990. Narodni kalendar i mitologia. *Balgarska etnologia*, кн. 1, s. 31 – 38. Available from: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=46660>.
- ЂУРИЋ, Д., 2020. *Dani u nedelji u narodnoj kulturi južnih i istočnih slovena*. Beograd. Balkanološki institut SANU. Available from: https://dais.sanu.ac.rs/bitstream/id/45173/bitstream_45173.pdf.
- ASSMANN, J., 2011. *Cultural Memory and Early Civilization: Writing,*

Remembrance, and Political Imagination. Cambridge University Press. Available from: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511996306>; https://www.academia.edu/38303747/Assmann_Jan_Cultural_Memory_and_Early_Civilization?auto=download

CHELARIU, A., 2023. *Romanian Folklore and its Archaic Heritage*. A cultural and Linguistic Comparative Study. ISBN 978-3-031-04051-1 (eBook). Available from: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-04051-1>.

NORA, P., 1989. Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire. *Representations*, 26, pp. 7 – 24. Available from: <https://doi.org/10.2307/2928520>; <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/ARCH230/PierreNora.pdf>.

OIȘTEANU, A., 1989. *Mytho-Symbolical Motifs and Meanings in Romanian Traditional Culture*. Bucharest: Minerva Publishing House, 1989.

JURIĆ, D., 2019. *Singing the Vila: Supernatural Beings in the Context of their Traditions*. Available from: https://macsphere.mcmaster.ca/bitstream/11375/24438/2/Juric_Dorian_B_201904_PhD.pdf.

SINANI, D., 2013. *Demons and rituals: Periodic rituals and demonology of the folk religion of the Serbs*. Beograd: SGC, DEA.

THE SUPERNATURAL AND THE MYTHICAL IN THE CULTURAL MEMORY OF NORTHWEST BULGARIA

Abstract: *The article explores cultural memory as a strategic resource for preserving identity amid globalization and cultural transformations. The analysis focuses on the role of historical images, mythological archetypes, and social practices that shape enduring patterns of belonging in the contemporary context. A brief comparative reference is also made to similar processes in other Balkan countries. The conclusion highlights the need for targeted policies aimed at safeguarding and promoting cultural memory.*

Keywords: *supernatural; mythology; cultural memory; folklore; Northwestern Bulgaria*

Prof. Ventzislav Velev, PhD

ORCID: 0000-0003-0666-7407

University of Library Studies and Information Technologies

Sofia, Bulgaria

E-mail: v.velev@unibit.bg

ОБЩЕСТВОТО НА ЗНАНИЕТО
И ХУМАНИЗМЪТ НА XXI ВЕК

XXIII национална научна
конференция
с международно участие
1 ноември 2025 г.

Българска
Първо издание

Съставител
доц. д-р Нина Дебрюне

Редактор и коректор
Невелин Иванов

Превод и редакция
на английски език
доц. д-р Веселин Чантов

Графичен дизайн
Елисавета Закова

Университет по библиотекознание
и информационни технологии
1784 София,
бул. „Цариградско шосе“ № 119

Академично издателство
„За буквите – О писменехъ“

ISSN 3033-2621
София, 2025

buditeli.unibit.bg

KNOWLEDGE SOCIETY
AND 21ST CENTURY HUMANISM

23rd International Scientific
Conference
Scientific Conference
1st November 2025

Bulgarian
First Edition

Compiler
Assoc. Prof. Nina Debruyne, PhD

Editor and Proofreader
Nevelin Ivanov

Translation into English and Editors
of the English Texts
Assoc. Prof. Veselin Chantov, PhD

Graphic Design
Elisaveta Zakova

University of Library Studies
and Information Technologies
1784 Sofia,
119 Tsarigradsko Shosse

Academic Publisher
“Za Bukvite – O Pismeneh”

ISSN 3033-2621
Sofia, 2025

buditeli.unibit.bg